

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 3193/05
13.04.2006. godina
Beograd

Sgzz. 53/06

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Predraga Trifunovića, predsednika veća, Mirjane Grubić, Vesne Popović, Jasminke Stanojević i Milomira Nikolića, članova veća, u parnici tužioca AA, čiji je punomoćnik AB advokat, protiv tuženog "BB", radi sticanja bez osnova, vrednost spora 74.555,00 dinara, odlučujući o reviziji i zahtevu za zaštitu zakonitosti tužioca izjavljenom protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž.br.2657/05 od 18.5.2005. godine, u sednici održanoj 13.4.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

I ODBIJA SE kao neosnovana revizija tužioca izjavljena protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž.br.2657/05 od 18.5.2005. godine.

II ODBACUJE SE kao nedozvoljen zahtev za zaštitu zakonitosti tužioca izjavljen protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž.br.2657/05 od 18.5.2005. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Petog opštinskog suda u Beogradu P.br.1224/04 od 24.9.2004. godine, stavom prvim izreke, odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca AA kojim je tražio da sud obaveže tuženog "BB" da mu isplati 74.555,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom na taj iznos počev od 1.1.1999. godine kao dana obavljenog veštačenja pa do isplate, a u roku od 15 dana od dana prijema pismenog otpravka presude. Stavom drugim izreke, odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove.

Presudom Okružnog suda u Beogradu Gž.br.2657/05 od 18.5.2005. godine, odbijena je kao neosnovana žalba tužioca i potvrđena prvostepena presuda.

Protiv pravnosnažne presude donesene u drugom stepenu tužilac je blagovremeno izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava, a posle dobijanja obaveštenja Republičkog javnog tužilaštva da neće podići zahtev za zaštitu zakonitosti tužilac je blagovremeno podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv nižestepenih odluka zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu u smislu čl. 386. ZPP-a ("Službeni list SFRJ", br. 4/77, 36/77... i "Službeni list SRJ", br. 27/92, 31/93, sa kasnijim izmenama i dopunama), koji se primenjuje na osnovu čl. 491. st. 4. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS", br.125/2004) i našao da je revizija neosnovana.

Odlučujući o dozvoljenosti zahteva za zaštitu zakonitosti u smislu odredbe čl. 421., u vezi čl. 401. ZPP-a ("Službeni glasnik RS", br.125/04), Vrhovni sud smatra da zahtev nije dozvoljen.

U postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. tač. 11. ZPP, na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti, a nema ni bitnih povreda odredaba parničnog postupka na koje se ukazuje u reviziji.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, 28.5.1986. godine zaključen je ugovor između tužioca - vlasnika samostalne zanatske radnje i "VV", kojim je tužilac dobio status udruženog zanatlje sa svim pravima i obavezama koje proističu iz ovog ugovora, s tim što Zadruga ima ovlašćenje da stupa u pravni promet sa trećim licima u svoje ime i za račun udruženih zanatlja, a čl. 5. st. 2. određeno je da zanatlja nema pravo da korespondira neposredno sa glavnim naručiocem, nego da to može činiti jedino preko Zadruga. Tuženi "BB", kao naručilac posla je sa "VV" ugovorio isporuku - kupovinu 21000 PVC vreća dimenzija 550 h 1100 h 0,16, a, potom je "VV" izvođenje ugovorenog posla poverila svom zadrugaru - tužiocu, koji je i izvršio isporuku ugovorene robe tuženom, o čemu je "VV" sačinila otpremnicu - zaključnicu od 19.2.1991. godine. Tuženi je trebalo da uplatu izvrši "VV" u roku od 30 dana, ali roba nije plaćena ni zadruzi, niti tužiocu, zbog čega je tužilac podneo tužbu 1.9.1995. godine. Iz mišljenja sudskog veštaka finansijske struke proizilazi da vrednost artikla, na dan veštačenja, iznosi 74.555,00 dinara. Inače, dopisom od 18.11.1993. godine "VV" obavestila je tuženog da, s obzirom da nije izmirio obavezu plaćanja računa od 19.2.1991. godine za isporučenu robu, će sva dalja potraživanja od njega vršiti kooperant - tužilac.

Na utvrđeno činjenično stanje, pravilno je primenjeno materijalno pravo i to odredbe čl. 374., čl. 438. i čl. 440. Zakona o obligacionim odnosima.

Nizestepeni sudovi su pravilno ocenili istaknuti prigovor zastarelosti potraživanja i zaključili da je osnovan, tako da je imalo mesta odbijanju tužbenog zahteva. Članom 374. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima regulisano je da međusobna potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu robe i usluga, kao i potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima, zastarevaju za 3 godine. S obzirom da je sporni ugovorni odnos nastao između pravnih lica, tj. "VV" i tuženog "BB", izvesno je da se, u konkretnom slučaju, primenjuje kraći - trogodišnji rok zastarelosti iz citirane zakonske odredbe. Pri tom, posle izvršene cesije potraživanja od strane "VV", na tužioca, o čemu je obavешten dužnik - tuženi, tužilac (prijemnik) stekao je prema dužniku ista prava koja je ustupilac imao prema dužniku do ustupanja (čl. 449. Zakona o obligacionim odnosima) pa tako i pravo na isplatu dugovanog iznosa sudskim putem u roku od 3 godine od dana dospelosti potraživanja. Imajući u vidu da je sporno potraživanje dospelo 30 dana od dana izvršene isporuke robe, 19.3.1991. godine, tužilac je mogao da zahteva naplatu najkasnije do 19.3.1994. godine. Kako je tužba u ovoj parnici podneta 1.9.1995. godine njegovo potraživanje je zastarelo.

Neosnovani su navodi u reviziji da je trebalo primeniti opšti rok zastarelosti potraživanja zbog toga što je tužilac lično, kao fizičko lice, proizveo robu i isporučio je tuženom, s tim što je, pri tome, "VV" bila samo posrednik. Naprotiv, iz otpremnice - zaključnice br. 7/91 od 19.2.1991. godine se vidi da ju je izdala "VV" za tuženog, sa kojim je očigledno ona bila u ugovornom odnosu, što je u skladu i sa sadržinom ugovora zaključenog 28.5.1986. godine između tužioca i pomenute zadruga, a zbog čega je zadruga izvršila i ustupanje potraživanja prema tuženom tužiocu. Dakle, predmet spora, u ovoj pravnoj stvari je izvršenje ugovorne obaveze iz ugovora sačinjenog između "VV" i tuženog "BB", Zadruga je, najpre, zathevala od tuženog da preuzet obavezu prema njoj izvršiti a, potom, je prenela potraživanje na tužioca, koji je kao poverilac stupio na mesto zadruga i prema tuženom mogao da ima ista ona prava koja je imao prethodni poverilac na čije mesto je stupio u ovom obligaciono pravnom odnosu. U ovakvoj pravnoj situaciji tuženom je data mogućnost da istakne prijemniku pored prigovora koje ima prema njemu i one prigovore koje je mogao istaći ustupiocu do časa kad je saznao za ustupanje (čl. 449. st. 2. ZOO).

Nije osnovano isticanje podnosioca revizije da ponuda tuženog određene robe tužiocu po lager listi od 28.7.1994. godine predstavlja u smislu čl. 366. Zakona o obligacionim odnosima pismeno priznanje zastarele obaveze koja se može smatrati odricanjem od zastarelosti. Ovo iz razloga što označeno pismeno ne sadrži jasno, određeno i izričito priznanje zastarele obaveze, što je nužno da bi se moglo protumačiti kao odricanje od već nastale zastarelosti.

Kako se ostalim navodima u reviziji ne dovodi u sumnju pravilnost pobijane odluke, na osnovu čl. 393. ZPP, odlučeno je u stavu I izreke.

Odredbom čl. 417. Zakona o parničnom postupku određeno je da Javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 361. st. 2. tač. 5. istog Zakona (ako je protivno odredbama ovog Zakona sud zasnovao svoju odluku na nedozvoljenim raspolaganjima stranaka - čl. 3. st. 3. ZPP-a). Članom 3. st. 2. ZPP-a predviđeno je da stranke mogu slobodno raspolagati zahtevima koji su stavljani u toku postupka. One se mogu odreći zahteva, priznati zahtev protivnika i poravnati se. Dakle, ovim odredbama izraženo je načelo dispozicije stranaka koje se ogleda u ovlašćenju da slobodno raspoložu zahtevima koje su stavile u postupku. Međutim, na osnovu st. 3. istog člana, sud neće uvažiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti sa prinudnim propisima, javnim poretkom i pravilima morala.

U ovoj parnici, sudovi nisu zasnovali odluke na nedozvoljenim raspolaganjima stranaka u smislu čl. 3. st. 3. ZPP-a, zato što ne postoje ni neposredna a ni posredna raspolaganja stranaka. Parnične stranke se nisu odricale zahteva, priznale zahtev protivnika, nisu se poravnale, niti je odluka zasnovana na priznanju činjenica, odnosno izostanku sa prvog ročišta. Zbog toga, nisu ispunjeni uslovi za izjavljivanje zahteva za zaštitu zakonitosti, s obzirom da nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 361. st. 2. tač. 5. tog Zakona. Uostalom, i podnosilac zahteva za zaštitu zakonitosti je naveo da ga izjavljuje jedino zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Inače, od 23.2.2005. godine, kada je stupio na snagu Zakon o parničnom postupku, Javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti samo zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, koja se odnosi na nedozvoljeno raspolaganje stranaka. Parnične stranke, pak, mogu izjaviti zahtev za zaštitu zakonitosti jedino iz razloga koji je predviđen i za Javnog tužioca, jer ne mogu u postupku imati više prava u korišćenju tog pravnog leka od Javnog tužioca. Pri tom, obavешtenje nadležnog Javnog tužioca strankama po čl. 418. ZPP-a da se mogu koristiti ovim pravnim lekom, takođe, ne može biti osnov za izjavljivanje zahteva za zaštitu zakonitosti, iz razloga koji nije predviđen čl. 417. tog Zakona.

Stoga je na osnovu čl. 404. u vezi čl. 421. st. 2. ZPP-a odlučeno kao u stavu II izreke.

Predsednik veća-sudija,

Predrag Trifunović, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

nn